

APSTIPRINĀTS
Alūksnes Mākslas skolas
direktors Ojārs Vēliņš.....
(paraksts)
Alūksnē,
(datums)

(zīmoga vieta)

Mācību priekšmeta **Veidošana** programma

Mācību priekšmeta Veidošana apjoms ir 385 stundas. Mācību priekšmeta *Veidošana* apjoms ir 144 stundas. Mācību priekšmeta *Veidošana* saturs nodrošina saikni starp *Kompozīciju, Zīmēšanu, Darbs materiālā* un citiem mācību priekšmetiem, kā arī priekšnoteikumus apgūto zināšanu un prasmju daudzveidīgai lietošanai.

1.Mērķis - sekmēt audzēkņa tēlniecības pamatu praktisku apguvi, iepazīstot tēlniecību kā vizuāli telpisku pasaules izziņas avotu un izteiksmes veidu.

2.Mācību priekšmeta uzdevumi

2.1. Mākslas uztvere - attīstīt uztveri, izzinot dabas un kultūrvides objektus, tēlniecības daudzveidību;

2.2. Mākslas valoda - veidot izpratni par formas uzbūvi un izteiksmes līdzekļiem 3 dimensiju darbos, materiālu un tehniku pielietošanas iespējām.

2.3. Radošā un vērtējošā darbība iegūt pieredzi radīt tēlus un idejas 3-dimensiju darbos, analizēt radošā darba procesu un rezultātu.

3. Mācību priekšmeta noslēguma prasības

Satura daļas	Uzdevumi	saturs	Noslēguma prasības
Mākslas uztvere	1) izzināt dabas un kultūrvides objektus, tēlniecības daudzveidību.	Dabas un tēlniecības daudzveidība.	Ir pieredze saskatīt un sajust ar tausti dabas formas un tēlniecības darbus. Ir pieredze izzināt dabas formas un tēlniecības darbus, izmantojot atšķirīgus skata punktus. Ir pieredze veidot vizuālus pierakstus skicēt, fotografēt, veidot virsmas nospiedumus, tekstuāli aprakstīt dabas un tēlniecības objektus. Ir priekšstats par tēlniecības izpausmēm kultūrvidē un saikni ar citiem mākslas veidiem. Ir iepazīnis Latvijas un pasaules tēlniecības vērtības un personības.

		Formas uzbūve un izteiksmes līdzekļi tēlniecībā	Ir pieredze analizēt formas uzbūvi un raksturu. Ir pieredze izmantot formas plastikas izteiksmes līdzekļus apjoma veidošanā. Prot izmantot stilizāciju formas atveidei. Ir pieredze izmantot kompozīcijas principus - vienotība, proporcijas, stabilitāte un ritms 3-dimensiju darbā.
Mākslas valoda	2) veidot izpratni par formas uzbūvi un izteiksmes līdzekļiem tēlniecībā, iepazīt tēlniecības materiālus un tehnikas senākās kultūrās un mūsdienās.	Formas uzbūve un izteiksmes līdzekļi tēlniecībā.	Prot attēlot vienkāršas formas, veidojot pēc modeļa. Ir apgūti apaļskulptūras un ciļņa veidošanas principi. Prot veidot ar tēlniecības materiāliem - mālu un plastilīnu, zina šo materiālu īpašības. Ir priekšstats par darbu ar citiem tēlniecības materiāliem un to īpašībām. Ir priekšstats par pavairošanas tehnikām – atliešanu un atspiešanu, virsmas apdari. Ir iepazīnis darba tapšanas procesu un secīgumu: ideja → skice → materiāls un tehnika → gatavais darbs.
		Materiāli, tehnikas un tehniskie paņēmieni.	Prot veidot ar tēlniecības materiāliem - mālu un plastilīnu, zina šo materiālu īpašības. Ir priekšstats par darbu ar citiem tēlniecības materiāliem un to īpašībām. Prot pielietot tehniskos palīg līdzekļus.
Radošā un analītiskā darbība	3) iegūt pieredzi izteikt savu ieceri kā 3-dimensiju objektu, analizēt radošā darba procesu un rezultātu. 2) attīstīt spēju analizēt mākslas darbu.	Mērķu uzstādīšana un savas idejas izstrādāšana	Prot patstāvīgi radīt tēlu vai ideju un attēlot to 3 dimensiju darbos. Prot radoši izmantot dažādu materiālu raksturu, akcentējot individuālo savdabību un tēla vai objekta izteiksmību .
		Vērtēšana un analīze.	Prot pastāstīt par sava darba ideju īstenošanas procesu, izdarīt secinājumus turpmākajam darbam. Ir pieredze analizēt un izteikt savu viedokli par darba rezultātu, argumentēti izteikt viedokli par citu autoru darbiem.

4. Mācību priekšmeta galvenās tēmas:

Mācību priekšmeta Veidošana saturu veido 7 tēmas. Priekšmeta apguves īpatnība nosaka, ka tēmas tiek apgūtas, ik pēc noteikta laika atkārtojot tās. Tēmām atkārtojoties, pieaug to grūtības pakāpe. Mācību satura apguves secību veido pedagogs, mācību saturā iekļaujot visas tēmas, mācību nobeigumā nodrošinot Veidošanas noslēguma prasību sasniegšanu visiem audzēkņiem.

4.1. Iepazīšanās ar veidošanas procesu, materiāliem un darbarīkiem.

Tēlniecības darbu un materiālu daudzveidība mākslā. Darba process un darba rīki. Tēlniecības materiāli, to īpašības un raksturs, iespēju izziņāšana.

4.2 Apaļskulptūra.

Iepazīšanās ar tēlniecības veidu – apaļskulptūru. Dabas formu vizuālo vērtību atklāšana. Proporcijas. Apjoms. Formas uzbūve un analīze. Mērogs.

4.3 Cilnis. Iepazīšanās ar ciļņa veidiem. Formas analīze. Ciļņa veidošanas paņēmieni.

4.4 Materiālu, tehniku un tehnoloģiju iepazīšana, izzināšana. Eksperimenti ar jauniem materiāliem.

4.6. Virsmas apdare. Virsmas līdzināšana. Faktūru izmantošanas iespējas.

4.5 Viena izteiksmes līdzekļa izcelšana radošā kompozīcijā.

Veidojamā objekta vizuālo īpašību izzināšana. Vizuālo īpašību pastiprināšana ar izvēlētajiem izteiksmes līdzekļiem – stilizācija/ pārspilējums/ deformācija/ u.c.

4.6 Divu un vairāku objektu mijiedarbības attēlojums.

Iepazīšanās ar mākslas piemēriem. Vienādā un/vai atšķirīgā attēlojums.

Kompozīcijas un Izteiksmes līdzekļu veiksmīga izvēle. Objektu vienotība un skatāmība.

4.7 Kopija vai darba interpretācija.

Mērīšana. Proporciju ievērošana attēlojumā.. Objekta interpretācija, pielietojot vienotu stilistiku.

4.8 Sarežģīta telpiska darba būvēšana. Ieceres un tehnisko iespēju saskaņošana. Karkasa būvēšana.

5. Mācību satura apguves secība

5.1 Pirmajā mācību gadā (1.klase) Iepazīties ar veidošanas instrumentiem materiāliem un tehniskajiem paņēmieniem – plastas veltnēšana, faktūru veidošana māla virsmā, sīku detaļu sastiprināšana. Iepazīt un mācīties apgūt pirmās iemaņas cilņa, sīkplastikas, vienkāršu apjomīgu formu darināšanu no māla plastas.

5.2. Otrajā mācību gadā (2.klase) Attīstīt prasmes vienkāršu dabas formu, nelielu dzīvnieku un cilvēku figūriņu un cilņu veidošanā, vienkāršu ģeometrisku ornamentu veidošanā cilnī.

5.3. Trešajā mācību gadā (3.klase) Mācīties stilizēt dabas formas un arhitektūras detaļas, pielietojot ritma elementus, attēlot tās veidojot cilnī. Ģeometrisku formu, faktūru un plānu pielietojums cilnī. Sēdošas cilvēka figūriņas un dzīvnieka skulptūriņas kopijas veidošana.

5.4. Ceturtajā mācību gadā (4.klasē) Dabas formu studijas. Attīstīt iemaņas dabas formu kopijas detalizētas studijas veidošanā. Apgūt iemaņas dabas formu stilizācijā. Faktūras dabā, to izzināšana un atdarināšana materiālā.

5.5.Piektajā mācību gadā (5.klasē) Dabas formu vizuālo vērtību atklāšana. Veidot prasmi saskatīt plastiskumu dabas un cilvēku radītajās formās, stilizēt, deformēt tās, piešķirt tām tēlainas īpašības. Attīstīt prasmi modelēt, projektēt, maketēt.

5.6. Sestajā mācību gadā (6.klasē) Mācēt pielietot iegūtās zināšanas un prasmes, spēt patstāvīgi risināt uzdotās tēmas. Prast mērķtiecīgi izvēlēties idejas realizēšanu materiālā. Apgūt prasmi savas idejas realizēt dažādos materiālos un izvēlēties piemērotu materiālu savas idejas izteiksmīgai realizācijai Veidot maketu interjera dizaina priekšmetam no netradicionāliem materiāliem. Iepazīt un apgūt iemaņas izmantot dažādus netradicionālus materiālus savas idejas realizācijā.

5.7. Septītajā mācību gadā (7.klasē) Veidot sarežģītas formas tēlniecisku darbu. Prast saskaņot ieceres un tehniskos paņēmienus. Prast veidot un pielietot karkasu. Divu un vairāku formu mijiedarbība. Spēt patstāvīgi realizēt savu radošo darbu no skices līdz gatavajam darbam. Prast veidot apjomīgu darbu pēc vērojuma dabā, atbilstoši profesionālās ievirzes izglītības programmas nobeiguma prasībām un uzņemšanas eksāmenu prasībām vidējās profesionālās mākslas izglītības programmās.

6.Mācību satura apguves secība

n. p.k.	Tēmas secībā pa mācību gadiem un semestriem	Stundu skaits	Sasniedzamie rezultāti: zināšanas, prasmes, iemaņas
1.klase (8-9 gadi) I semestris			
1.	Faktūras, nospiedumi.	4	Iepazīt paņēmienus faktūru un atspiedumu veidošanā
2.	Ģeometriskās pamatformas.	3	Iepazīt ģeometriskās pamatformas- lode, cilindrs, kubs, u.t.t.. to pielietojumu veidošanā.
3.	Cilnis.	3	Apgūt prasmes cilņa pamatprincipu veidošanā.
4.	Sīkplastika, apaļskulptūra.	5	Apgūt prasmes dzīvnieku, putnu figūriņu veidošanā
1.klase (8-9 gadi) II semestris			
5.	Apjomīgs dabas formas veidojums.	2	Attīstīt prasmes veidot pēc vērojuma no dabas (piemēram – gliemežvāks, u.t.t.)
6.	Telpisku priekšmetu veidošana no kartona.	4	Attīstīt prasmes līmēt, griezt ar šķērēm, radīt telpiskus priekšmetus no kartona, iesaiņojuma kārbīņu, u.t.t pielietošana. (piemēram-transporta līdzeklis)
7.	Kustības attēlojums cilnī.	3	Izmantot iepriekš apgūtās zināšanas un prasmes cilņa veidošanā, attēlojot dzīvnieka(piem. ķirzakas) kustību.
8	Cilnis “Pilsēta”, kartona tehnikā.	4	Attīstīt prasmes veidot cilni no kartona.
8.	Kustības attēlojums sīkplastikā un apaļskulptūrā.	4	Pilnveidot prasmes putnu un dzīvnieku apaļskulptūriņu veidošanā.
9.	Radošs veidojums.	3	Radošs darbs, fantāzijas būtne vai pasaku tēls. Izceltas tēla īpašības un raksturs.
2.klase(9-10 gadi) I semestris			
1.	Dabas formu studija cilnī.	2	Prast saskatīt un veidot pēc vērojuma dabas formas, piemēram dažādu koku lapas.
2.	Papīra plastika: • ģeometriskas formas, • formu savienošana, radot skulptūru.	3 3	Attīstīt prasmes ģeometrisku formu konstruēšana un līmēšanā, izmantojot trafaretus vai šablonu, ģeometrisku formu apvienošanā vienā skulptūrā.
3.	Cilnis: • dzīvnieka figūra, • cilvēka seja ar izteiktu mīmiku.	3 4	Attīstīt prasmes: Veidot dzīvnieka cilni, ievērojot raksturīgās proporcijas. Veidot cilvēka sejas cilni ar izteiksmīgām emocijām, piemēram - klauna seju.
2.klase (9-10 gadi) II semestris			
5.	Dabas formu studija cilnī : • pēc fotogrāfijas vērojuma un skicēm, • dabas formu stilizācija.	4 3	Mācīties radīt skices cilņa veidojumam pēc fotogrāfijas vērojuma un veidot cilni pēc savas veiksmīgākās skices. Iepazīt dabas motīvu stilizāciju vēsturiskajos stilos – Senā Ēģipte, baroks, jūgendstils u.c., veidot izvēlēto motīvu cilnī.

6.	Apajskulptūra, dzīvnieku figūru veidojumi.	4	Pētīt proporcijas un kustību, konkrētajam dzīvniekam atrodoties guļošā pozā, telpiski atveidot .
7.	Lode kā pamatforma radošam darbam.	5	Attīstīt prasmes radīt darbu pēc iztēles, pamatformu lodi papildinot ar faktūrām deformējot vai pievienojot citas detaļas.
8.	Simetrija. Papīra/kartona cilnis.	4	Radīt simetrisku cilni, (piemēram, pūces tēlu pretskatā), pielietojot papīra un kartona daudzveidību, tekstūru.
3.klase (10-11 gadi) I semestris			
1.	Cilnis • kukaiņu studijas, • kompozīcija aplī.	4 5	Izmantojot reprodukciju, pētīt un veidot kukaiņa formu un cilnī. Veidot radošu kompozīciju ar augu/ziedu motīvu apla fomātā
3.	Radoša skulptūra, papīra/ kartona tehnikā, iedvesmojoties no mākslas darbiem.	6	Mākslas darbs kā iedvesmas avots radošam darbam, piemēram -Iepazīties ar Morisa Kornēlija Ešera darbiem un iedvesmojoties no tiem, radīt savu radošo darbu "Kāpnes".
3.klase (10-11 gadi) II semestris			
4.	Dzīvnieka tēla stilizācija. Sēdošs kaķis.	5	Attīstīt prasmes stilizēt un apvienot formas, piemēram -sēdoša kaķa figūra, vērojot reprodukciju paraugus ar kaķa atveidojumiem Senās Ēģiptes mākslā.
5.	Cilnis -dzīvnieka portrets.	5	Attēlot figūras siluetu kustībā, pēc dotajiem uzskates materiāliem Veidot izpratni par plāniem – priekšplāns, otrais plāns cilnī.
6.	"Manas brokastis"- popārta stilā.	5	Iepazīt spilgtākos pop arta mākslinieku, piemēram – Klauza Oldenburga darbus. Veidot telpisku krāsainu darbu papjē mašē tehnikā popārta stilā.
7.	Cilindrs vai konuss kā pamatforma radošam darbam.	5	Attīstīt prasmes radīt darbu pēc iztēles, pamatformu (cilindru vai konusu) papildinot ar faktūrām, deformējot vai pievienojot citas detaļas.
4.klase (11-12 gadi) I semestris			
1.	Virsmas un faktūra.	6	Gleznas telpisks atveidojums, pārvēršot gleznotāja triepienu formā, kas papildināta ar faktūru(piemēram putna gleznojums).
2.	Augstcilnis. Nosacītība, zīmes, simboli – O.Feldberga akmens skulptūras.	8	Iepazīt O. Feldberga tēlniecību un simbolisko domāšanu, kas atspoguļojas mākslinieka darbos. Dabas simboli Ojāra Feldberga skulptūrās kā iedvesmas avots izglītojamā radošai skulptūrai.
3.	Skulpturālu formu radīšana no papīra un kartona.	12	Apgūt prasmes radīt skulpturālas formas no papīra, kartona, palīgmateriāls - stieple. Tēma – daba, piemēram "Zivs".
4.	Dabas formas kopija.	4	Pilnveidot prasmes veidot pēc vērojuma dabā, ievērojot precīzas formas un proporcijas. Piemēram- "Ķiploks".
4.klase(11-12 gadi) II semestris			
5.	Dabas formu stilizācija.	4	Pilnveidot prasmes stilizēt vai deformēt redzamo dabas formu. Piemēram – gliemežvāku.
6.	Faktūras dabā, to skulpturāls atainojums.	4	Faktūras dabā, to izzināšana un atdarināšana materiālā, skulpturālā veidojumā. Piemēram – čiekurs, kastanis.

7.	Cilnis- augu motīvi un stilizācija jūgendstilā.	8	Augu attēlojums jūgendstila keramikas krāsns podiņos, keramikas flīzēs kā iedvesmas avots cilņa veidojumā. Mūzika kā iedvesmas avots. Skaņdarba vizuāls risinājums cilnī. Melnbalts krāsu risinājums ar vienas krāsas akcentu.
8.	Papīra cilnis "Mūzika". Krāsu pielietojums tēlniecībā.	10	Attīstīt prasmes, radoša darba tapšanā, kā iedvesmas avotu izmantojot mūziku. Skaņdarba vizuāls risinājums cilnī. Melnbalts krāsu risinājums ar vienas krāsas akcentu.
5.klase(12-13 gadi) I semestris			
1.	Stilizācija. Deformācija. Apaļskulptūra.	8	Attīstīt prasmes no augļa, dārzena, sēnes formas radīt jaunu skulpturālu formu caur formas deformāciju, pārveidi.
2.	Augstcilnis. Dzīvās dabas personifikācija.	8	Attīstīt prasmes personificēt dabas tēlu augstcilnī, atveidojot tēla siluetu un faktūras.
3.	Dabas formas kopija.	4	Pilnveidot prasmes veidot pēc vērojuma dabā, ievērojot precīzas formas un proporcijas. Piemēram – "Paprika".
4.	Ģeometriskas formas radošs attēlojums.	10	Radoši attēlot ģeometriskas formas priekšmetu, piešķirot tam īpašības vai tēlainu personifikāciju. Piemēram kubam – caurspīdīgais, mīksts, viļņojošais, u t.t.
5.klase(12-13 gadi) II semestris			
5.	Scenogrāfija telpā un laikā. Maketa izgatavošana.	10	Kas ir scenogrāfija? Scenogrāfs kā profesija. Maketa izmantošana un nozīme. Telpiskuma veidošana vairākos plānos.
6.	Portrets. Cilvēka galvas atveidojums papīra cilnī.	8	Populāra cilvēka portrets.Pētīt, ieraudzīt un attēlot. Cilvēka galvas proporcijas un grimases. Frizūra. Aksesuāri.
7.	Skulpturāls risinājums sadzīviskai lietai.	6	Radošu ideju ģenerēšana skulptūras radīšanā, iedvesmojoties no sadzīves priekšmetiem -nagla, virve, piespraude u.t.t.
8.	Iedvesmas avots- cita mākslinieka darbs.	10	Radošu ideju ģenerēšana ietekmējoties no izvēlētā autora radošajiem darbiem, stila.
9.	Plastiskas formas veidojums ar vienas krāsas rotājumu.	6	Attīstīt prasmes pielietot krāsu kā papildinājumu skulpturālam veidojumam.
6.klase (13-14 gadi) I semestris			
1.	Asociatīva skulptūra	14	Asociatīvs darbs (Buras, spārni u.c.) pēc dotās tēmas. Veicināt radoši tēlaino domāšanu visiem zināmās lietas pasniedzot neordinārā, asociatīvā veidā. Nostiprināt un dažādot prasmi stilizēt un pārveidot.
2.	Cilnis: • ritmi arhitektūrā, • portrets.	6 4	Detalās un ritmi. Arhitektūras detaļu(kāpnes, arkas, logu ailes u.t.t.) ritmiski kārtojumi radošā kompozīcijā. Veikls portreta veidojums pēc izcilu meistaruru zīmējumiem.
3.	Augstcilnis pēc vērojuma dabā.	6	Drapērijas locījuma kopija. Apgūt iemaņas atveidot auduma locījumu tēlniecības darbā.
6.klase(13-14 gadi) II semestris			
4.	Apaļskulptūra. Dzīvnieka tēmas risinājuma dažādība.	12	Dzīvnieka skulptūra mūsdienu modernajā tēlniecībā. Iepazīt vienas tēmas daudzveidīga risinājuma iespējas jaunāko laiku mākslā. Zīmēt un veidot radošo skulptūru par vienu tēmu, katram audzēknim savā tehnikā un stilā.
5.	Cilvēka figūras veidojums.	8	Cilvēka figūras veidojums pēc mākslas darba parauga.
6.	Makets dizaina priekšmetam.	16	Krēsla vai cita priekšmeta dizaina meklējumi un radoša materiālu izvēle. Atšķirīgu materiālu iepazīšana
7.	Iztēle. Viena motīva daudzveidīgās iespējas.	6	Darbs pēc iztēles pēc skolotāja sagatavotas tēmas. Piemēram- Spēle. Šahs. Šaha figūras veidošana pēc izlozes.

7.klase (14-15 gadi) I semestris			
1.	Apaļskulptūra modernisma tēlniecībā.	8	Veidot iemaņas telpiskā cilvēka figūras veidojumā, iepazīstot ievērojamu mākslinieku darbu paraugus modernisma un mūsdienu tēlniecībā. Radoša darba veidošana, interesanta tēla meklējumi. Stilizācija, formas vienkāršošana, deformācija.
2.	Dizaina priekšmets – lampa. Makets.	10	Radīt interesi izglītojamos par dizainu, veicināt dizaina domāšanu. Veidot radošu maketu dizaina priekšmetam pēc ierosinātas tēmas.
3.	Augstcilnis pēc vērojuma dabā.	8	Pilnveidot prasmes par augstciļņa veidošanas tehniku, paņēmieniem, raksturīgo. Piemēram- locītas metāla plāksnes veidojums.
4.	Cilnis. No 2D uz 3D. Mākslas darbs kā iedvesma avots.	4	Pilnveidot prasmes, kā iedvesmas avotu cilnim, izmantot cita veida mākslas darbu, piemēram Anrī Matissa radītās kolāžas.
7.klase (14-15 gadi) II semestris			
5.	Skulptūra. Sena priekšmeta pārtapšana skulpturālā formā.	16	Iepazīšanās ar amatniecības vēsturi. Muzeja apmeklējums, skicēšana. Sena priekšmeta pārtapšana mūsdienīgā formā.
6.	Maska	10	Maskas rašanās vēsture un nozīme dažādu tautu kultūrā un mākslas stilos (piemēram - jūgendstila arhitektūrā). Idejas zīmēšana un maskas atveidojums materiālā.
7.	Modes aksesuāri, apavi, u.t.t.	10	Pilnveidot radošu fantāziju, pielietojot rosinošus iedvesmas avotus radošā darbā, skicēt un radīt 3D darbu. Piemēram “Manas izlaiduma balles kurpītes” ar augu vai sirreālu motīvu.
8.	Eksāmens.	4	Veidojums pēc vērojuma dabā. Patstāvīgi veikts darbs atbilstoši profesionālās ievirzes izglītības programmas nobeiguma prasībām un uzņemšanas eksāmenu prasībām vidējās profesionālās mākslas izglītības programmās.

*Mācību priekšmeta uzdevumu tēmas pedagogs ir tiesīgs diferencēt vai mainīt:

- ja mācību uzdevums ir par sarežģītu vai vienkāršu atbilstošās klases audzēkņu līmenim,
- ja klases audzēkņi tiek gatavoti nozīmīgiem valsts vai starptautiskiem audzēkņu darbu konkursiem.

6. Mācību metodes un darba formas

Skolotājs atšķirīgās situācijās no daudzveidīgā metožu klāsta izvēlas tās mācību metodes, kuras liekas vispiemērotākās konkrēto mācību mērķu sasniegšanai. Pēc darbības rakstura var izdalīt trīs atšķirīgas metožu grupas – norādošās, sokrātiskās un atklājuma metodes. (Als Harvids*)

Norādošās metodes piemērotas, lai sniegtu audzēkņiem konkrētas zināšanas, prasmes, tehnikas. Norādošās metodes Veidošanā izmanto, uzsākot jaunu tēmu vai uzdevumu. Skolotāja stāstījums vai demonstrējums iepazīstina audzēkņus ar uzdevumu, metodiskajiem uzskates līdzekļiem un palīg līdzekļiem, tehniskiem paņēmieniem (vizēšana, proporciju mērīšana, krāsu jaukšana un klāšana) un instrumentiem.

Sokrātiskās metodes lieto, lai virzītu audzēkņus uz patstāvīgi ideju un risinājuma meklēšanu, prasmes analizēt, vērtēt un izteikties attīstīšanu dialogā ar skolotāju un klases biedriem. Sokrātiskās metodes Veidošanā izmanto, veicot dažādus mācību uzdevumus. Pedagoģa un audzēkņu sarunas palīdz saskatīt un pievērst uzmanību detaļām, vizuālām vērtībām, tuvāk izprast ar saskatīšanu vai attēlošanu saistītas problēmas, lietu uzbūvi un jēdzienus. Mācību darbu tapšanas un izvērtēšanas procesā var izmantot jautājumu un atbilžu metodi: mērķtiecīgi jautājumi var palīdzēt audzēkņim analizēt mākslas darbus, saskatīt iespējamās kļūmes darba procesā, novērtēt darba procesu un tā rezultātu. Audzēkņa praktiskais darbs ir aktīvs process, kurā jautājumi un atbildes var būt gan formulētas vārdiski,

gan risinātas darbībā – ideju pieraksti, eseja, vērotā skicēšana, tehnisko paņēmieni, mākslas darbu un dabas studijas, kopēšana, avotu izpēte, materiālu atlase u. c.

Atklājumu metodes pamatā ir audzēkņa daudzveidīga radošā darbība, eksperimentēšana un izzināšanas prieks. Skolotājs organizē mācību procesu tā, lai tas būtu atvērts skolēnu patstāvīgiem atklājumiem. Atklājuma metodes veidošanā izmanto, audzēkņiem patstāvīgi izzinot kaut ko jaunu daudzveidīgos radošos mācību uzdevumos, kā arī mācoties no savām veiksmēm un kļūdām. Tās ir eksperiments un praktiskais darbs ar atšķirīgiem, atklājumus ietverošiem nosacījumiem – darbs ar jauniem materiāliem, tehnikām un izteiksmes veidiem.

Darba formas – Individuāls darbs. Grupu darbs. Apmeklējumi muzejā un izstāžu zālē, plenērā, ekskursijas, radošās darbnīcas, pieredzes apmaiņa.

7. Mācību sasniegumu vērtēšana

7.1. Vērtēšanas metodiskie paņēmieni:

- 1) Ievadvērtēšana notiek mācību procesa sākumā pirms konkrētas tēmas, uzdevuma vai mācību priekšmeta vai kursa apguves, nosakot audzēkņu apgūto zināšanas un prasmes, lai pieņemtu lēmumu par turpmāko mācību procesu.
- 2) Kārtējā vērtēšana nosaka audzēkņu sasniegumus, lai uzlabotu tos mācību procesa laikā, saskaņotu mācību procesa norisi, mācību mērķus un metodes, veicinātu audzēkņu pašnovērtēšanas prasmes un atbildību.
- 3) Noslēguma vērtēšana nosaka audzēkņu zināšanas, prasmes un attieksmes mācību uzdevuma, tēmas, temata vai loģiskas temata daļas, semestra, mācību gada noslēgumā. Zināšanas un prasmes mācību priekšmetā Veidošana vērtē 10 ballu skalā, kārtējā pārbaudē, kura nav iespējams novērtēt atbilstoši 10 ballu skalai, pedagogs mācību sasniegumus var vērtēt ar "ieskaitīts" vai "neieskaitīts".

7.2. Vērtēšanas kritēriji:

Apguves līmenis	Vērtējums ballēs	Vērtējuma atšifrējums
Augsts	10 – izcili	Zināšanas, prasmes un iemaņas pārsniedz mācību priekšmeta programmas prasības, liecina par spīlētu talantu, mākslinieciskumu.
	9 – teicami	Pilnā mērā apgūtas prasības, iegūta prasme patstāvīgi realizēt iemācīto, radoša pieeja.
Optimāls	8 – ļoti labi	Pilnā mērā apgūtas izglītības programmas prasības, taču reizēm trūkst prasmes patstāvīgi realizēt iemācīto, attīstīt to.
	7 – labi	Apgūtas izglītības programmas prasības, taču vienlaikus konstatējami atsevišķi nesvarīgi trūkumi zināšanās, iemaņās.
	6 – gandrīz labi	Apgūtas izglītības programmas prasības, taču atsevišķās nozīmīgās jomās zināšanas un iemaņas ir nepietiekami stabilas un pārliecinošas.
Vidējs	5 – viduvēji	Pamatvilcienos apgūtas izglītības programmas prasības, kaut arī konstatējama vairāku nozīmīgu zināšanu nepietiekama stabilitāte un rezultativitāte.
	4 – gandrīz viduvēji	Pamatvilcienos izglītības programmas prasības, tomēr konstatējama vairāku nozīmīgu zināšanu un iemaņu nepilnīga pārvaldīšana un ievērojami trūkumi tajās.
Zems	3 – vāji	Zināšanas, prasmes un iemaņas mācību priekšmetā ir apgūtas virspusēji, nav spēju tās praktiski izmantot.
	2 – ļoti vāji	Apgūtas atsevišķas zināšanas, prasmes un iemaņas, taču kopumā trūkst orientācijas un līmeņa tajās.
	1 – neapmierinoši	Nav izpratnes par priekšmeta būtību un iemaņu tajā.

Piezīme : Izglītojamā sasniegumus vērtē salīdzinājumā ar plānotajiem rezultātiem, raksturojot mācību priekšmeta programmas vai tās daļas apguves līmeni.

Programmas autori:

/Lilija Kukle/

/Anita Vēliņ/